

TTB-GPE Birinci Basamakta Bilgisayar Kullanımı Modülü Eğitici Ekibi*

Bu yazıda; TTB-GPE tarafından yürütülen Birinci Basamakta Bilgisayar Kullanımı Eğitim Modülü'nün oluşturulma ve yapılandırma süreci ile eğitim içeriği değerlendirilmiştir.

Genel Pratisyenlik Enstitüsü 1998 yılında kurulduktan sonra mesleki eğitim içeriğini belirlemek üzere iki ana atölye çalışması yapılmıştır. 5-8 Kasım 1998 tarihinde yapılan ilk atölye çalışmasında "Birinci Basamakta Bilgisayar Kullanımı" modülü 11 klinik modül arasında yer alırken, 12-13 Haziran 1999'da yapılan ikinci atölye çalışması sonucu temel modüller arasına alınmıştır. Bu atölye çalışması grubunda Tacettin İnandı, Mustafa Vatansver, Hakan Şen ve Musa Uğur yer almıştır. Yine bu çalışması sırasında yürütülen tartışmalar sonucunda amaç ve öğrenim hedefleri belirlenmiştir. Kursun hazırlıkları, ekibe katılan Şamih Demli ve Hakan Şen tarafından beş ay boyunca yürütülen çalışmalar sonucunda tamamlanmış, kurs programı oluşturulmuş ve ders notları yazılmıştır.

Yapılan Kurslar

İlk kursun Adana'da yapılması planlanmıştır. Ancak TTB-GPE Yönetim Kurulu'nda, Kuşadası'nda yapılacak Bölgesel Eğitim Günleri sırasında kursun yapılması kararlaştırılınca, ilk kurs 22-26 Kasım 2000 tarihleri arasında Kuşadası'nda gerçekleştirildi. Bu kursa Türkiye'nin değişik bölgelerinden dağılım gözetilerek seçilen 20 kişilik bir grup katıldı. Bu kurs aynı zamanda Eğitim Becerileri'nden sonra gerçekleştirilen ilk GPE kursu idi. Nisan 2003'e kadar gerçekleştirilen toplam yedi kursa 139 kişi katılmıştır. Her kurs sonunda katılımcıların tümü, oluşturulan "Genel Pratisyenlik" Haberleşme Listesi'ne üye olarak, kurs sırasında başlatılan bilgilendirme ve deneyim kazanma süreci elektronik ortamda sürdürülmektedir.

Her kurstan sonra alınan yazılı ve sözel katılımcı değerlendirmeleri daha sonra eğitici ekip tarafından değerlendirilerek kurs programında gerekli düzenlemeler yapılmaktadır. Ayrıca eğiticiler arasında kurulan elektronik haberleşme listesi kullanılarak sürekli bilgi ve dosya alışverişi sağlanmakta, böylece gerekli güncellemeler ve çalışmalar etkin biçimde sürdürülmektedir.

Kasım 2000 - Nisan 2003 arasında yapılan kurslara ilişkin bilgiler Tablo 1'de özetlenmiştir.

Katılımcı Seçim Kriterleri: TTB-GPE tarafından belirlenen katılımcı kriterleri Birinci Basamakta Bilgisayar Kullanımı Kursu için geçerlidir. İlk kurstan sonraki değerlendirmeler doğrultusunda; Bilgisayar Kursu'nun Genel Pratisyenliğin Felsefesi ve Temel Özellikleri Kursu alındıktan sonra ve olanaklıysa Eğitim

İkinci Atölye Çalışması (12-13 Haziran 2000)

Kuşadası Kursu'ndan bir görünüm (22-26 Kasım 2000).

Tablo 1. Yapılan kurslar.

Şehir	Tarih	Katılımcı Sayısı
Kuşadası/Aydın	22-26 Kasım 2000	20
Ankara	2-6 Temmuz 2001	20
Adana	16-20 Ocak 2002	20
Diyarbakır	3-7 Nisan 2002	20
İzmir	5-9 Ağustos 2002	20
Samsun	1-5 Şubat-2003	19
Lüleburgaz/Kırklareli	5-9-Mart-2003	20

*Dr. Şamih Demli, Dr. Hakan Şen, Dr. Ümit Kağan Arpacı, Dr. Hasan Değirmenci, Dr. Hisar Altunol, Dr. Sena Beliner, Dr. Emel Demir, Dr. Tufan Yaşkış, Dr. Mehmet Özen, Dr. Arif Süer

Ankara Kursu'ndan bir görünüm (2-6 Temmuz 2001).

Becerileri Kursu'ndan sonra gerçekleştirilmesinin uygun olacağı kabul edilmiştir. Katılımcı sayısı 20'dir. Tam zamanlı katılım şarttır. Toplam beş gün 45 saatlik bir program uygulanmaktadır. Kurslarımız, teknolojik donanım gerektirmesi nedeniyle daha çok üniversitelerin tıp eğitimi bölümlerinde, bilgisayar laboratuvarlarında ya da Milli Eğitim'e bağlı okullarda gerçekleştirilebilmektedir.

Eğitici Belirleme Kriterleri: Her kursun sonunda yapılan değerlendirme sırasında gruptan en az iki kişinin eğitici ekibine alınacağı belirtilerek, gönüllüler kaydedilmekte, ayrıca eğiticilerin uygun gördüğü kişi(ler) gruba bildirilerek; açık ve demokratik bir yolla eğitici adayları belirlenmektedir. Bu kursta eğitici olmak için, TTB-GPE'nin belirlediği eğitici olma kriterlerinin yanı sıra, orta düzeyde bilgisayar becerisine sahip olmak gerekmektedir. Usta eğitici olmak için; bireysel farklılıklar olmakla birlikte, üç kursa eğitici olarak katılma

İzmir Kursu'ndan bir görünüm (5-9 Ağustos 2002).

kriteri kabul edilmiştir. Bu modül eğiticilerinin hedefi, her yeni eğiticinin kendi bölgesinde standart materyali kullanarak bu kursu verebilecek düzeye ulaşmasıdır.

Eğitici Ekibin Gelişimi: Kuşadası'nda yapılan ilk kursa; Hakan Şen ve Şamih Demli'nin yanı sıra kursun eğitim becerileri yöntemlerine uygun sürdürülmesini sağlamak üzere Şanda Çalı ve Özlem Sarıkaya da eğitici olarak katıldı.

İkinci eğitim olan Ankara Kursu'da ilk kursta eğitici adayı olarak belirlenen Hisar Altunol yer aldı. Üçüncü kurs olan Adana Kursu'na Ankara kursunda eğitici adayı olarak belirlenen Ümit Kağan Arpacı ve Hasan Değirmencinin yanı sıra ilk kursta eğitici adayı olarak belirlenen Mehmet Özen de katıldı. Diyarbakır Kursu'nda, Adana Kursu'nda eğitici adayı olarak belirlenen Hayati Çakır ekipte görev aldı. Samsun'da Aylin Sena Beliner, Emel Demir, Tufan Yaşkış, Lüleburgaz'da Arif Süer ekibe katıldılar.

İlk beş kursun sonunda 10-11 Ağustos 2002'de İzmir Tabip Odası'nda eğiticiler bir atölye çalışması gerçekleştirmiş; eşdeğerlilik kriterleri tartışılmış, uygulama yönergeleri geliştirilmiştir.

Yapılan yedi kurs sonucu gelinen noktada; Şamih Demli (7), Hakan Şen (7), Umit Kağan Arpacı (5), Hasan Değirmenci (4), Hisar Altunol (4), Sena Beliner (2), Emel Demir (2), Hayati Çakır (2), Tufan Yaşkış (1), Mehmet Özen (1), Arif Süer (1) kursa eğitici olarak katıldılar.

Kursun Amaç ve Öğrenim Hedefleri

Amaç:

Bu eğitim programının sonunda katılımcılar birinci basamak sağlık hizmetlerinde bilgisayar kullanımı konusunda bilgi, beceri ve tutum kazanmak.

Öğrenim Hedefleri:

- Bilgisayar teknolojisinin tarihçesi konusunda bilgi kazandıracaklardır.
- Bilgisayarın çalışma prensibi (sayı sistemleri, giriş-çıkış elemanları) konusunda bilgi kazanmak,
- Bilgisayarın genel ve sağlık alanında kullanım alanları konusunda bilgi kazanmak,
- Bilgisayar donanımı (ana kart, harddisk, cd-rom, monitör, vs.) konusunda bilgi ve beceri kazanmak,
- Bilgisayar işletim sistemleri (DOS, Windows, NT) konusunda bilgi ve beceri kazanmak,

Samsun Kursu'ndan bir görünüm (5-9 Ağustos 2002).

- Kelime işlemciler (Winword) konusunda bilgi ve beceri kazanmak,
- Veri tabanları (Dbase, Epilnifo, Excel, SPSS) konusunda bilgi ve veri analizi (Excel) konusunda beceri kazanmak,
- İnternet kullanımı (arama motorları kullanımı, e-mail kullanımı) konusunda bilgi ve beceri kazanmak,
- Veri ve donanım güvenliği (virüsten korunma, yedekleme, elektrik kesintileri) konusunda bilgi ve beceri kazanmak,
- Powerpoint ve eğitim materyali (slayt ve asetat, vb.) hazırlamada bilgisayar kullanımı konusunda bilgi ve beceri kazanmak,
- Birlikte çalıştığı ekip elemanlarına danışmanlık verebilmek,
- Meslek pratiği sırasında bilgi işlem teknolojisindeki yenilikleri izleme konusunda tutum kazanmak,
- Bilgisayar kullanımı ile ilgili etik ve yasal uygulamalar konusunda bilgi kazanmak.

Kurs Konuları

Bilgisayara Giriş ve Donanım

Amaç: Bu oturumun sonunda katılımcılar bilgisayar teknolojisi ve donanımı konusunda bilgi, beceri ve tutum sahibi olacaklardır.

Öğrenim Hedefleri:

- Bilgisayarı tanımlayabilmeli,
- Bilgisayar teknolojisinin tarihçesini özetleyebilmeli,
- Bilgi işlem kavramı, bilgisayar işlemlerini sayabilmeli,
- Bilgisayarın çalışma prensibi ve yapısını açıklayabilmeli,
- Bilgisayar donanımlarını sayabilmeli, tanımlayabilmeli ve kullanabilmeli,
- Bilgisayar kullanımında dikkat edilmesi gereken hususları açıklayabilmeli ve uygulayabilmeli,

- Kullanıcı sağlığında dikkat edilmesi gerekenleri sayabilmeli,
- Bilgisayar kullanımı ile ilgili etik ve yasal uygulamaları özetleyebilmelidir.

İşletim Sistemleri

Amaç: Bu oturumun sonunda katılımcılar işletim sistemleri konusunda bilgi ve beceri sahibi olacaklardır.

Öğrenim Hedefleri:

- Yazılımı ve programı tanımlayabilmeli, belirli bir amaca yönelik olarak hazırlanmış programları sayabilmeli,
- İşletim sistemini tanımlayabilmeli, görevlerini sayabilmeli,
- Programı tanımlayabilmeli, program dillerini sayabilmeli,
- Yazılım türlerini sayabilmeli,
- Bilgisayar kullanımı ile ilgili yasal uygulamaları özetleyebilmelidir.

Windows İşletim Sistemi

Amaç: Bu oturumun sonunda katılımcılar Windows işletim sistemi konusunda bilgi, beceri ve tutum sahibi olacaklardır.

Öğrenim Hedefleri:

- Windows işletim sisteminin genel özelliklerini sayabilmeli ve açıklayabilmeli,
- Windows'un yüklenmesi konusunda bilgi sahibi olmalı,
- Windows'da kullanılan terimleri sayabilmeli, gösterebilmeli ve uygulayabilmeli,
- Windows'un bileşenlerini tanımlayabilmeli, düzenleyebilmeli ve gösterebilmeli,
- Windows'da fare fonksiyonlarını sayabilmeli ve kullanabilmeli,
- Masaüstünü tanımlayabilmeli ve masaüstü işlemlerini yapabilmeli,
- Windows menülerini sayabilmeli, fonksiyonlarını tanımlayabilmeli ve kullanabilmeli,
- Sürücülerini sayabilmeli ve kullanım özelliklerini tanımlayabilmeli,
- Windows ayarlarını düzenleyebilmeli,
- Dosya ve klasör geliştirebilmeli ve uygulayabilmeli,
- Denetim masasının bileşenlerini sayabilmeli, özelliklerini tanımlayabilmeli ve uygulayabilmelidir.

Word Kelime İşlem Programı

Amaç: Bu oturumun sonunda katılımcılar Word Kelime İşlem Programı konusunda bilgi, beceri ve tutum sahibi olacaklardır.

Öğrenim Hedefleri:

- Kelime işlem programını tanımlayabilmeli,
- Word ekranını açabilmeli, açıklayabilmeli, düzenleyebilmeli,
- Menü ve pencereleri sayabilmeli, fonksiyonlarını açıklayıp, kullanabilmeli,
- Word içinde belge ve tablo hazırlayabilmelidir.

Excel Veri Tabanı Programı

Amaç: Bu oturumun sonunda katılımcılar Excel Veri Tabanı Programı konusunda bilgi ve beceri ve tutum sahibi olacaklardır.

Öğrenim Hedefleri:

- Veri tabanı programını tanımlayabilmeli,
- Excel ekranını açabilmeli, açıklayabilmeli, düzenleyebilmeli,
- Menü ve pencereleri sayabilmeli, fonksiyonlarını açıklayabilmeli ve kullanabilmeli,
- Excel içinde belge ve tablo hazırlayabilmeli,
- Hazırlanan tablonun grafiğini çizebilmelidir.

Powerpoint Programı

Amaç: Bu oturumun sonunda katılımcılar Powerpoint Programı konusunda bilgi, beceri ve tutum sahibi olacaklardır.

Öğrenim Hedefleri:

- Powerpoint programını tanımlayabilmeli,
- Powerpoint ekranını açabilmeli, açıklayabilmeli, düzenleyebilmeli,
- Menü ve pencereleri sayabilmeli, fonksiyonlarını açıklayabilmeli ve kullanabilmeli,
- Powerpoint içinde sunum hazırlayabilmeli,.
- Hazırlanan sunumu gösterebilmelidir.

İnternet, E- Posta ve Winzip

Amaç: Bu oturumun sonunda katılımcılar İnternet, e-posta ve Winzip konularında bilgi ve beceri ve tutum sahibi olacaklardır.

Öğrenim Hedefleri:

- İnterneti tanımlayabilmeli, tarihçesini özetleyebilmeli,
- İnternet adresleme sistemlerini sayabilmeli ve açıklayabilmeli,
- İnternet kullanım yazılımlarını sınıflandırabilmeli,
- İnternet Explorer menü ve pencereleri sayabilmeli, fonksiyonlarını açıklayabilmeli ve kullanabilmeli,
- İnternet arama motorlarını sayabilmeli ve kullanabilmeli,

- Veri donanım güvenliğini açıklayabilmeli ve uygulayabilmeli,
- Elektronik postayı açıklayabilmeli, gelen postaları okuyabilmeli ve ekli posta gönderebilmeli,
- Outlook Express programını tanımlayabilmeli,
- Menü ve pencereleri sayabilmeli, fonksiyonlarını açıklayabilmeli ve kullanabilmeli,
- Yahoo Mail programına kayıt olabilmeli ve kullanabilmeli,
- Winzip programının özelliklerini sayabilmeli ve fonksiyonlarını kullanılabilmelidir.

Eğitim Yöntemleri

- Görsel-işitsel araçlarla desteklenmiş sınıf dersleri,
- Grup- bireysel çalışmalar,
- Demostrasyon- Koçluk,
- Rehberli uygulama.

Eğitim Gereçleri

- Birinci basamakta Bilgisayar Kullanımı Ders Notları: Şamih Demli, Hakan Şen
- Beceri Değerlendirme Rehberi
- Word- Excel- Powerpoint Grup Çalışmaları Eğitici ve Katılımcı Yönergeleri
- World Grup çalışması hazırlık disketleri
- Excel Birinci Basamak Sağlık Kurumları 6 aylık - yıllık istatistik formları (ETF Çeteleme Formu, 15-49 yaş kadın aile planlaması yöntemi kullanımı çeteleme formu, Sosyal güvenlik çeteleme formu, öğrenim durumu çeteleme formu vb.)

- Birinci Basamakta Bilgisayar Kullanımı Hazırlık Listesi

- Bilgisayar Teknik Hazırlık Doğrulama Listesi

- Kurs sırasında uyulması gereken kurallar
- Gün sorumlusu görev yönergesi
- Teknik sorumlu görev yönergesi
- Eğitim videoklipleri
- Flipchart tahtası, yazı tahtası, data projektör, bilgisayar.

Uygulamalı Etkinlikler

- Sağlık ocağı resmi yazışma örnekleri (Word'de, Bireysel Çalışma)
- GP Journalist Gazetesi (Word'de, Grup Çalışması)
- Sıralı dizin kullanarak nöbet çizelgesi hazırlama, aşı oranları veri tablosu ve grafiği (Excel'de, bireysel çalışma)
- Birinci Basamak Sağlık Kurumları Yıllık

Lüleburgaz Kursu'ndan bir görünüm (5-9 Ağustos 2002).

Çalışma Raporu (Nüfus tablosu, nüfus piramidi, 15-49 yaş kadınlarda etkili yöntem kullanma grafiği, nüfusun sosyal güvenlik dağılımı grafiği, nüfusun öğrenim durumu grafiği) (Excel'de, grup çalışması)

- Özgün sunum hazırlama (Powerpoint'te, bireysel çalışma)
- İnternette arama motorlarını kullanma, E-posta işlemleri, genel pratisyenlik e-group'a üyelik ve işlemler (İnternet, bireysel çalışma)

Diğer Formlar

- Kurs programı (Tablo 2)
- Her bir oturum için eğitmen değerlendirme rehberi
- Kursun değerlendirmesi çeteleme formu
- Kişisel tanıtım formu
- İletişim listesi

Değerlendirme Kriterleri

Katılımcılar için;

- KÖSF
- KOSF
- Beceri Değerlendirme Rehberi

Kurs için;

- Oturum değerlendirme formu
- Günün değerlendirmesi,
- Kursun değerlendirilmesi
- TTB - STE Kredilendirme formu
- Kurs raporu
- E-grup üzerinden kursun değerlendirilmesi

Eğitici ve süreçler için;

- Eğitici gün sonu değerlendirmesi
- Eğitici kurs sonu değerlendirmesi

Kurs süresi: 5 gün

Önerilen sınıf büyüklüğü: 18-20 katılımcı

Her bir kurs için gerekli eğitim ekibi (Altı temel modülü almış TTB - GPE eğiticileri):

- Altı usta eğitici (Sahada "Birinci Basamakta Bilgisayar Kullanımı Modülü"nü tek başına verebilecek düzeyde yetkinliği olan eğitici),

- İki yardımcı eğitici (Bilgisayar konusunda ilgili ve bu modülde eğitici olmaya istekli henüz üç kursu tamamlamamış ve yetkinlik eğitimi süren eğitici).

Not: Her kursa, en fazla bir, ilk kez katılan yardımcı eğitici alınır.

Katılımcı Seçim Kriterleri:

TTB-GPE'nin belirlediği kriterlere göre, yerel tabip odaları pratisyen hekim komisyonları ya da TTB- GPE bölge kurulları tarafından belirlenen pratisyen hekimler

Eğitim Yeri:

Yeterli sayıda, daha önce tanımlanmış donanım ve yazılım kriterlerini karşılayan bilgisayar bulunan laboratuvarlar

Performans

Kurs ortası soru formu ve kurs sonunda yapılan "Beceri Değerlendirme Rehberi"ne göre katılımcıların performansı değerlendirilmektedir.

Tablo 2. Birinci Basamakta Bilgisayar Kullanımı Kurs Programı				
1. Gün	2. Gün	3. Gün	4. Gün	5. Gün
Açılış, Tanışma	Word kelime işlem programına giriş	Exel veri tabanı Programına giriş	Exel grup çalışması	Outlook Express
KÖSF				İnternet uygulamaları
Bilgisayara giriş	Word kelime işlem programı II	Exel veri tabanı II	PowerPoint	Yardımcı programlar
Bilgisayar donanımı		Exel veri tabanı III		KOSF
İşletim sistemleri ve Windows işletim sistemi I				
Öğle arası				
Windows işletim sistemi II	Word kelime işlem programı III	Exel veri tabanı IV	PowerPoint	Genel tekrar
Windows işletim Sistemi III	Word kelime işlem Programı IV	Exel veri tabanı V	İnternete giriş	Beceri değerlendirmesi Sertifika - Kapanış